

Kunec in osel.

Kunec in osel sta se rodila pri jedneji hiši; skupaj sta vzrasla in se prav rada imela.

Necega dné pustí gospodar osla počivati, in ta je ležal v hlevu stegenen po stelji.

Pripetí se, da pride v hlev kunec in začne pobirati odpadke oslove krme.

Osel ga ogovori: „kunec, danes sem prost, zeló mi je dolg čas; povédi mi kaj.“

„Kaj ti hočem povedati jaz,“ odvrne kunec, „jaz ne vem ničesar, saj ne pridem leto in dan preko hišnega praga. Ti znaš več povedati, ker hodiš malo ne vsak dan z gospodarjem v mesto, kamor nosiš tovore.“

„Pa zapojíva kako pesen,“ reče osel, „jaz imam dober bas, in ti poješ, ako se ne motim, tenor.“

„Jaz nijsem pevec,“ odgovori kunec.

„Škoda, da nijsi. Ali vem še nekaj kratkočasnejšega: idiva na lov!“

„Za lov sem prebojèč, saj veš, kako naglo se ustrašim vsake stvarce.“

„Zato sem pa jaz pogúmnejši. Kolikor tebi poguma manjka, toliko ga imam jaz preveč. Nič se ne boj!“

In kunec se dadè pregovoriti, ter otíde z oslom na lov.

Zunaj vpraša osla: „kako bodeva lovila, ker nemava nobenega orožja?“

„Kdo pravi, da ga nemava? Ti imaš kremplje, a jaz močna kopita. Jaz bodem živali pobijal, a ti je bodeš trgala.“

Dalje idóč, ugleda dolzega nazega polža, ki se je počasi plazil preko ceste. Oba se ustavita pred njim, in kunec vpraša:

„Osel, kako se imenuje ta žival?“

„Ali ga ne poznaš? — Kunec je, kakor si ti. Glej ga, ušesi ima kakor ti.“ (Mislil je namreč polževa rogova.)

„Hm, hm,“ reče kunec, „to pač nij mogoče, Kje ima pa noge?“

„Te mu je najbrže odstrelil kak lovec.“

„A kje ima oči?“

„Nú, mogoče je, da je prišel slep na svet.“

„Kaj storiva ž njim?“

„Jaz ga ubijem s kopitom.“

„Nikari,“ prosi kunec, „ker je moj soródnik.“

„To mi je vse jedno. Kar nij jaz, in kar nijsi ti, to vse mora poginiti.“

Pri teh besedah udari osel s kopitom po ubogem polži, da je bil takój mrtev. A kunec se obrne v stran, da bi ne videl, kako umira njegov soródnik.

„Mrtev je!“ zavpije osel.

„Ali nič več ne živí?“

„Nič več!“

„Kaj storiva zdaj ž njim?“ vpraša kunec.

„Sneva ga.“

„Jaz užé ne jem njegovega mesa.“

„Jaz tudi ne,“ odvrne osel, „pustíva ga tedaj v miru.“

Prišla sta do necega votlega drevesa, v katerem so prebivale divje čebele. Ker je bil zeló lep dan, letale so sem ter tjà. Nekateré so prenašale sladko strd, a druge so letale po njo. Bil je velik šum med njimi.

„Kaj je to?“ vpraša kunec.

„Če se ne motim, čebele so,“ odgovori osel.

„Kaj je to čebele?“

„Čebela je živalca, kakor ti ali jaz.“

„Tedaj je nama v rodu?“

„Res je, a to v daljnem, še le v šestem kolenu.“

„Kako to veš?“

„Prav lahko. Čebela ima šest nog, tedaj tudi šest kolen, tedaj je nama v šestem kolenu v rodu,“ podučí ga osel.

„Ti si zeló učen, ljubi osel. Povádi mi, kdo te je vsega tega naučil.“

„Svojo učenost imam od necega medveda, ki je plesal zadnjič po našej vasi in je prenočil v našem hlevu. Ta' mi je tudi povedal, da imajo čebele med.“

„Kaj je to med?“

„Med je sladak, rekel mi je medved.“

„Jaz te nissem vprašal kakšen je med, nego vprašal te sem, kaj je med?“

„Tega mi medved nij povedal.“

„Tedaj ti družega nij nič povedal?“

„Pač, povedal mi je zgodbico, kako je on nekoč kradel čebelam med.“

„Ali nijso bile nič hude?“

„To se zna, da so bile. Ali on jih je premagal, ker je bil močnejši.“

Sovetoval mi je, da naj tudi jaz grem nad nje, ker je med jako dober in sladak. Idiva tedaj nad nje!“

Osel naprej, kunec za njim ideta proti stanovanju čebel. Ko tjà prideta, postavi se osel na zadnji nogi, ter se dvigne do votline, v katerej so bivale čebele in pogleda noter. Užé odprè svoj gobec, stegne jezik — ali v tem hipu izfróé čebele na osla ter ga neusmiljeno pikajo. Od velike bolečine zavpije osel, skoči na tla, ter beží, a čebele za njim. Še le konec gozda obstoí in pogleda okoli sebe. Ali oči mu postajajo težke, zamiží, in ko hoče zopet pogledati, ni more. Od čebelnih pikov mu je glava zatekla. Žalostno zakliče: „kunec kje si?“

„Tukaj sem,“ reče kunec, ki je ravno pribežal iz gozda.

„Jaz sem slep,“ toži osel.

„Res, tvojih očí ne vidim. Zdaj si ravno tak, kakor oni kunec, katerega sva umorila danes zjutraj, samo da imaš nogé.“

„Molči!“ zavrne ga osel. „Oj, kako me boli glava! Pelji me domóv!“

„Pojdi za menoj!“

„Kako, ker te ne vidim! Sédi, kunec, raje na moj hrbet in potegni vajeti na óno stran, na katero naj se obrnem, kakor to dela moj gospodar.“

„Osel, ti nemaš vajeti.“

„Saj res ne. Nu, pa mi povej, kam naj se obrnem.“

Osel počéne, in kunec se splazi na njegov hrbet. Potem gresta proti dómu.

Na pragu ju užé čaka gospodar z bičem. Ko ga kunec ugleda, skoči z oslovega hrhta in zbeží.

„Kunec, kje si? jaz ne vidim nič! Ne zapusti me v bolečinah!“ kriči osel.

Ali kunec ga ne sliši več.

Zdaj se mu približa gospodar, in ko vidi osla v takem stanu, začne ga nabijati z bičem, da je joj.

Ubogí osel trpí z navádno potrpežljivostjo bičanje, voljno se dá zapreti v hlev, in je hvaležen gospodarju, ko zvečer ne dobi tudi svoje navadne krme.

Čez nekaj dni ga obišče kunec, ter mu dá naslednji nauk: „Osel, ti ostaneš sicer osel; vendar se v prihodnje ne daj zapeljati od vsacega medveda in ne draži čebel, ker čebele pikajo.“

Osel odgovori: „I a, i a, prav imaš, kunec!“

Jos. Ciperte.

Zgodovina šivalnega stroja.



Šivalne stroje je izúmil Elija Howe. Ta človek se je rodil 1819. l. v Spencru, v severo-amerikanskej državi Massachusetts. Njegov oče so bili ubožen žagar ter niso imeli niti pripomočkov niti veselja, da bi bili svojega sina boljše vzrejali, ker jih je preveč dražil s svojimi sanjarijami. Po cele ure je Elija stal ter gledal, s koliko hitrostjo se giblje žaga, ko reže žaganice. Večkrat nij slišal póludne zvoniti, ter je pozabil na vse svoje dolžnosti, da je bil le pri žagi. Njegovo največje veselje je bilo, ako je mogel pri kakem potoku ali na kakem drugem kraji narediti mlin, da

je potem gledal, kako ga voda goni. To se zna, da je pri tacih igračah šolo zeló zanemarjal. Oče vidèč, da Elija nema posebnega veselja do šole, mislijo si, da bi bilo najboljše za dečka, ako pride v kako tovarno, kjer se izdelujejo stroji (mašine). In res ga pripravijo v tako tovarno. Elija je bil takrat 16 let star. A tudi tukaj je mladi Elija vedno sanjaril, njegov gospodar je večkrat dejal: iz Elije ne boše nikoli nič prida. Pa tudi nij bilo dosti upanja. Elija je bil zanič, ter je moral potovati od jednega mojstra do drugega. Povsod so ga poznali, nihče nij bil zadovoljen ž njim. Po dolgem potovanji stopi v nauk k nekemu imenitnemu mašinskemu mojstru v Bostonu. Ta je bil prvi, ki je spoznal Howetove lastnosti, vidèč v njegovih sanjarijah krepkega in čvrstega duhá, ki vedno misli in prevdarja. Saj si je tudi on užé več let ubijal glavo s tem, kako bi izumil stroj, s katerim bi se dalo hitro šivati. Večkrat je povabil prijatelje v delarnico ter jim pripovedoval o svojej nameri, pokazal jim je tudi različne priprave, a vse zaman, njegovi poskusi so bili brez uspeha. To se zná, da pri teh mojstrovih poskušnjah ga nij bilo večjega opazovalca, kakor je bil Elija Howe. Kakor blisk se ga polastí misel, da je njemu prihranjena ta imenitna in važna iznajdba. Od sih dob je bil ves drugačen človek. Ako bi ga bili videli zdaj njegovi prejšni gospodarji, s koliko gorečnostjo je delal in šel za zvojo namero, ne boječ se nikakoršnih zaprek, gotovo bi ne bili poznali v njem Elije Howeta, nekdanjega sanjača.

A nij treba misliti, da je morda lákomost po novcih nagibala Howeta k tolikemu prizadevanju; ne! v njem je bilo nekaj vzvišenega, nek poseben